

Tíz éves
a Magyar Tudomány

Tizedik évfolyamába lépett a Magyar Tudomány, a Magyar Tudományos Akadémia központi folyóirata. Ismereti a hazai és nemzetközi tudományos élet fontosabb eseményeit, feladata a tudományos művek bírálata. Napirenden tartja a különféle tudományágak elvi vitáit. Az Akadémia különböző intézeteiben és kutatócsoportjában folyó munkát a modern tudomány időszerű kérdései és eredményei iránt érdeklődővel megismerteti. A folyóirat az elmúlt években terjedelmesebb lett, témaköre gazdagabbá vált. Januártól feladatának új körében kíván eleget tenni. A jubiláló lap főszerkesztője Trencsényi-Waldapfel Imre akadémikus, egyetemi tanár. Szerkesztőbizottságában a magyar tudományos élet különféle területeinek legnevesebb képviselői tevékenykednek. Tizedik évfolyamának küszöbén szeretettel köszöntjük tudományos folyóiratunkat.

Kalandregényről
— Shakespeare-ig

Szenvedélye a könyv — Versek és szakirodalom
— Lapozgatás egy munkás könyveiben

Lehák Mihályné, a Fémfel dolgozó- és Finommechanikai Vállalat könyvbizománya. Nemcsak a könyvszerető embereket, de már az izléstiket is ismeri. Tudja, kinek milyen könyv az „esete”, ki mit szeretne megvenni a következő hónapokban. S legelőször neki mondják el azt is, hogy tetszett vagy nem tetszett a könyv.

Töle tudtuk meg, hogy egyik legrégebbi, „törzs” vásárlója Hajdú Ferenc kezdte. Az utóbbi néhány évben vásárolt könyveinek értéke több ezer forintnál rúg. S hogy milyennek ezek a könyvek, s mi fűzi őket gazdájukhoz, arról már a könyvek között Hajdú Ferenc otthonában beszélgetünk.

Az egész szoba hangulatát meghatározza, vonzóvá teszi a két zsúfolt könyvspolc. Igaz, csak az egyik modern, üveges, a másik amolyan szükséges régi bútor. Nem is ez a lényeges. Mert amit tartanak, valódi kincs. Sűrűn egymás mellett állnak itt Romain Rolland, Jack London, Stendhal, Victor Hugo, Balzac, Zola, Dosztojevszkij, Tolstoj, Hemingway, Prus, Boccaccio legjobb művei. S hogy nemcsak állnak, de forgatják is őket, azt egy-egy megbontott sor, az éjjeli lámpa mellett s az asztalon heverő könyv bizonyítja.

Finom, bőrkötésű könyv tekszik az éjjeliszekrényen — Ez az egyik kedvencem. Az öreg halász és a tenger Már harmadszor olvasom. Kérdésekre, hogyan szerette meg az olvasást, így felel:

— Kamasz koromban. Eleinte az izgalmas kalandregényeket, utóleírásokat szerettem. Aztán lassan kezdte betölteni helyüket a történelmi regény. Végül a modern irodalom. Rengeteg jó kait, Dumast, Victor Hugot olvastam. A nevető embert ma is nagyon szeretem. Zola, Balzac is a kedvenceim közé tartoznak. Nemrég olvastam Prus A fáraó című regényét. Nagyon tetszett.

— A költőket nem szereti?
— De. Nagyon is szeretem. Csak legtöbb verseskötetemet kölcsönadtam a sógoromnak.
Keze — szinte automatikusan — már nyúl is a kötet után és ismerően, szeretettel lapozgat bennük. „Frissek a vérben, nagyok a hit-

A modern technika
a nyomozás szolgálatában

Egy rendőrtiszt feljegyzéseiből

T. N. rendőrszázados és S. J. törzsőrmester, ha „ad acta” túladtak is jónéhány érdekes bűncelekményen, amely a bíróságon fejeződött be, mint kriminalisztikai esetekre szívesen visszaemlékeznek.

A technika ma már teljes fegyverzetben áll a kriminalisztika szolgálatában. A dinamikus, az átfogó vizsgálatot a legteljesebb elemzés követi, majd a technikai eszközök segítségével eljutnak az eredményhez.

Az elszakított rongy

Szatymazon, egy házban, a gangot fedő deszka alsó részét tépte ki a rendőrségnék egy régi ismerőse, egy 50 éven felüli betörő. Magával vitt sok ruhaneműt, meg egy demizson bort. Az utóbbi lett a veszte. A de-

mizson dugójának megerősítéséhez rongyot szakított, amelynek a darabját a gangon hagyta. Ennyi — a textíli anyagának elemzése — elegendő volt, hogy a betörő makacs tagadását megemlékeznek.

— Ejnye, mi mindent tudnak ezek a modern gépek, úgy látszik, abba kell hagyni ezt a mesterséget — mondta beismerésként az öreg róka, aki korábban hol Romániában, hol Magyarországon üzte mesterségét.

Vasreszelék a kabátban

Ha a szeplős arcú, kívül-belül egyaránt flekkes, az alvilágban Pettyes néven ismert mákvirág tudott volna arról, hogy a színekélemzésen bukik le, talán hozzá sem fogott volna újabb bűncelekményéhez. Azt már megtanulta, hogy kesztyűben dolgozni biztonságosabb. Most azonban nem az ujjlenyomata, hanem egy üzletről lefűrészelt lakat vasreszeléke okozta a vesztét. A vasreszelékből néhány szem ott ragadt „munka” után a kabátja ujján, a szövet közt, szabad szemmel szinte nem láthatóan, és a zsebében is, amelybe a fűrészlapot tette. Mágneses készülékkel szedték le róla a mákszemnyi bizonyítékot. Anyaguk összetétele hajszálnyira azonos volt a betörés közben a földre hullott reszelék részecskéivel.

A műbőr „közbeszól”

Nem hagyott semmi nyomot maga után a szatymazi vasbolta való betörés után a rendőrségnék egy másik ismerőse, M. K. sándorfalvi lakos sem. Csupán öt gombostűfej nagyságú darabka maradt műbőrkabátjáról a betört ablaküveg szilánkján. Előtte való napokban szabadult a börtönből, s úgy gondolta, rajta nem kereshetik a kisteleki betörést. A kicsi műbőr viszont közbeszól. Mikor visszaküldték a laboratóriumból, pontosan oda illett a formája és az anyaga a műbőr-kabátban arra a foltjára, amit a betörés után egy szabóval varratott meg. Így fogott ki magának 4 és fél év újabb szabadságvesztést a

„nyom nélkül” dolgozó betörő.

Az áruló írás

Ötven lottószelvényt, több száz forint készpénzt és több doboz cigarettát vitt el egy trafikból — ahova világos nappal álkulccsal hatolt be — egy sándorfalvi asszony. A betöréssel szerzett szelvényekkel még nyerni is akart. Valamennyi szelvényt kitéltette, sőt az egyiket, amelyre ráírta a nevét és pontos lakcímét, még két találat is volt. Fortuna istenasszony helyett azonban a rendőrök kopogtak be hozzá. A szelvények sorozatszámának egyeztetése — amelyből kiderült, melyik árus milyen számú lapokat árusított — még nem bizonyította rá a bűncelekmény elkövetését. A lottószelvényen szereplő kézírással viszont „ráírta” az álkulcsos betörő azt is, hogy ő a tettes. Nem grafológus találta ezt ki, hanem egy nagyon sokat tudó kis gép. Ez a próbaírás és a lottószelvényen talált frott betű azonos jegyeit összegezte, egyeztette. Nem segített semmit a próbaírások a betűk összevissza fordítása, torzítása. A természetes vonások valahol mindig kibuktak, s ezek végül is szóra bírták az addig körömszakadtáig tagadó betörőt.

Puck is segít néha

Nyomról nyomra, szagról szagra szaladt a nyomozókkal Puck, a kitérő rendőrkutya, amikor a zakányszéki földművelésszövetkezeti boltba akart betörni G. J. kis-kunhalasi lakos. Megzavarták közben, s kerékpáron eliszkolt a sötétben a tanyák közé. Puck kilométereket loholt, amíg megállt a betörő bátyjának a tanyájánál. Itt van! — nézett hűséges szemével a nyomozókra. S mindez látta a tanyából a tettest, akit a nyomozók kellő lélektani pillanatban szólásra bírtak. A betörőnek szinte elállt a lélegzete, kiszáradt a torka, s akárhogy akart magán uralkodni, csak reszketett a keze.

Hát igen... Ki mer ujjat húzni Puck-kal, ha egyszer biztos nyomot fogott?
Lódi Ferenc

Rudas László

Születésének 80. évfordulójára

Az alacsony, vézna természetű, többnyire kedélyes, szípkázóan szellemes, az elmaradottság és az elleneséges rosszindulatú nézetek ellen felcsattanó éles günynyal hadakozó férfi egy egész országot tanított. Rudas László nevét néhány év alatt a városokban és a falvakban, az egyetemeken és a tanyai olvasókörökben egyaránt megismerték. Könyvei, cikkei, előadásainak jegyzetei ezrek kezén forogtak, oszlatták a homályt, árasztották a fényt, a világosságot. „A filozófusok a világot csak különféleképpen magyarázták — írta mottóként a híres marxista mondást népszerű műve, a »Materialista világnézet« elé —, de most arról van szó, hogy a világot megváltoztassuk”. A marxista-leninista filozófia nagy tudósa volt, gazdag forradalmi tapasztalatait, tudományos ismereteinek, műveinek összességét népe felemelkedésének, a világ megváltoztatásának szolgálatába állította. Aligha van az országnak olyan járása, városa — talán nagyobb községe sem — ahol ne élne nek tanítványai. A központi pártiskola tanára, a Közgazdasági Egyetem Kossuth-díjas rektora a felszabadulást követő öt évben — 1950 tavaszán, hatvanöt éves korában be-

következett haláláig — évrel töltött beosztásokban dolgozott. Tanulmányait sok nyelven kiadták, neve és munkálkodása nemzetközileg ismertté vált.

A proletárdiktatúra idején a Vörös Újság főszerkesztőjeként dolgozott. Tudományos munkálkodása az emigráció két és fél évtizedében bontakozott ki: előbb Olaszországba, aztán Németországba ment, majd a Szovjetunióba, ahol jelentős beosztásokban dolgozott. Tanulmányait sok nyelven kiadták, neve és munkálkodása nemzetközileg ismertté vált.

Itthon a felszabadulás után megjelent írásai szinte kivétel nélkül harcos vitairatok is, amelyekben a különböző idealista nézetekkel szemben, a természettudomány felfedezése alapján, újabb és újabb tényekkel bizonyította a materialista világnézet igazát.

Születésének 80. évfordulóján tisztellett és elismertté emlékezünk rá, aki elvi következettségével, harcoságával, példás emberi magatartásával sokakat tanítványának vált eszményképévé.

szert, melyet a munkásmozgalom vezetői alkalmaznak. Rájött, hogy e módszerek nem alkalmasak a kizsákmányolt munkás- és paraszttömegek sorsának jobbra fordítására. Ezért már az első világháborút megelőző években az SZDP baloldali erőihez csatlakozott. Egy éltre szólóan elkötelezte magát a forradalmi munkásmozgalomnak, s ahhoz élete végéig szilárdan, megingathatatlanul hű maradt.

A háború éveiben részt vett az antimilitarista csoport küzdelmeiben, később egyike lett azoknak, akik szükségesnek és elkerülhetetlennek tartották egy új, forradalmi munkáspárt létrehozását. A Kommunista Magyarországi Pártja alapító tagjaként ő volt az, aki — mint élete utolsó napjaiban írta egyik visszaemlékezésében, amelyben Leninnel történt találkozását elevenítette fel — a magyar párt megbízásából ezer veszély és nehézség közepette Moszkvába utazott a III. Internacionale alakuló kongresszusára.

A proletárdiktatúra idején a Vörös Újság főszerkesztőjeként dolgozott. Tudományos munkálkodása az emigráció két és fél évtizedében bontakozott ki: előbb Olaszországba, aztán Németországba ment, majd a Szovjetunióba, ahol jelentős beosztásokban dolgozott. Tanulmányait sok nyelven kiadták, neve és munkálkodása nemzetközileg ismertté vált.

Itthon a felszabadulás után megjelent írásai szinte kivétel nélkül harcos vitairatok is, amelyekben a különböző idealista nézetekkel szemben, a természettudomány felfedezése alapján, újabb és újabb tényekkel bizonyította a materialista világnézet igazát.

Születésének 80. évfordulóján tisztellett és elismertté emlékezünk rá, aki elvi következettségével, harcoságával, példás emberi magatartásával sokakat tanítványának vált eszményképévé.

Vadász Ferenc

SZEGEDI TÉLI TÁRLAT

A Horváth Mihály utcai képtárban nagy érdeklődéstől kísérve nyílt meg a Szegedi Téli Tárlat. A közönség népes számú megjelenéséhez minden bizonnyal az is hozzájárult, hogy elég hosszú ideje nem volt új kiállítás, s ezúttal a festmények, szobrok szerető embereket egyszerre három rendezvény is várta. A mai helyi művészek eredményes fejlődést mutató alkotásain kívül, Pörge Gergely századvégi népiélet-ábrázoló rajzai és olajmunkái, valamint Tisza-parti városunk gazdag képzőművészeti hagyományaira utaló múzeumi anyag került bemutatásra.

A képtár földszinti részében elhelyezett Szegedi Téli Tárlat a tavalyinál jóval színvonalasabbnak mondható. A mostani grafikák, akvarellek, temperák, olajképek és rézdamborítások igényesebb belső és külső feltételek által jöttek létre. Műfajlag és szemlélet dolgában jelentősen eltérnek egymástól, de az adott művek szu-

verén kifejezési vonalán festőinknek és szobrászainknak figyelemre méltó értékszinthez sikerült elérniük. Így a tárgyi és érzelmi motívumokat korszerű ábrázolási mód szerint megjelenítő expresszív-realisták műveket (Vinkler László, Cs. Pataj Mihály, Vincze András, Tóth Sándor és Hemmert Jánostól látva) sajátos pozitívumok folytán ugyanolyan elismeréssel fogadhatjuk, mint a modern törekvésű, szerkezeti-konstruktivisták sikon futó (Fischer Ernő, Pintér József, Fontos Sándor, Dér István és Stefániai Edittől származó) ábrázolásokat, mert készítők bár különböző alaki felfogással, hasonló tartalmi szándékkal akarták tükrözteni a természeti és társadalmi valóságot. A tematikai és kivitelezési sokrétűségnek pompás keretet ad az a „generációs- és felépítmeny”-szerű megnyilatkozás, mely az életművel rendelkező idősebb mestereink (Vlasics Károly, Dorogi Imre, Erdélyi Mihály) és a szépen izmosodó fiatal

művészeink (Papp György, Zombori László és mások) itteni közös szereplése kapcsán tapasztalható.

Az idei Szegedi Téli Tárlat kétségtelenül megelégedést kiváltó alkotásokat sorakoztat fel. Mennyiségileg viszont lényegesen kevesebb művet tartalmaz annál, amit egy kollektív-tárlattól „termés-bőség” tekintetében joggal elvárhatunk. Oka ennek egyrészt az a sok — indokolatlan fontosságú — rendezvény, melyek elaprózzák művészeink tehetséges igyekezetét. Másrészt pedig az a tény, hogy a szigorúan fel-emelt zsűri-követelményeknek sajnos többen nem tudnak eleget tenni. Festőink, szobrászaink alkotóerejével és kiállításaink rendezési költségeivel is egyaránt okosabban gazdálkodjunk, ha a jövőben e két alapvető tényező, az alkotásbeli és anyagi komponensek összehangoltságát az eddigieknél tervszerűbb gondossággal végezzük.

Sz. Z.

LEVENDULA

című nagyoperettet. Jegyek elővételben a Szervező Irodában kaphatók. Szeged, Kárász utca 15. K. 27

Opera Luxus
szempillafesték

A megnevésített kefével a dobozban található festék rudacsán néhányszor végighúzzuk, majd ezzel a szempillát tövétől kiindulva, egyenletesen befestjük és száradni hagyjuk. Száradás alatt a szempillaszálakat, a kefével válasszuk szét, hogy az egyes szálak különváljanak, hosszú szempillát biztosít.

Bp. 5240

Télen a gépkocsi több ápolásra szorul!

A Globó gyorsmosószerek
Astop autóshampon

Kapható a kijelölt autoápolási szakboltokban.

víz nélkül is tisztítanak, és védőréteg gel látják el a gépkocsi felületét.

dúsan habzó, jó szennyoldó hatású. Ápoit, gondozott járművel kétszeres öröm az autózás!

x Bp. 5499